

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT NYASTE SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 35. Utkommer hvarje Söndag. **Göteborg den 26 Augusti 1855.** Pris för år: 6 R:dr 32 sk. B:co. IX årgången.

Therese Tietjens.

Therese Tietjens föddes i Hamburg d. 17 Juni 1833 och erhö! sin första musikaliska undervisning af J. Jentzen (nu kapellmästare i Valparaiso) och pianisten Jakob Schmidt. Konstnärinnans första lärarinna i sång var mamsell Dellevie, den högre sångbildningen meddelas henne af den förträfflige Anton Babnig, och som redan tidigt med riktig konstnärblick erkände, huru slösande moder natur hade utstyrt Therese Tietjens. Hon uppträdde

första gången som Irma i "Mobrerna" och var 1849 till 1850 angagerad i Altona. För närvarande är hon angagerad som primadonna vid Kärlnerthor-theatern i Wien med 16,000 gulden. En Berliner-referent jemför henne med Jenny Lind.

Minnen ur Frankrikes nyaste historia.

(Forts. fr. N:o 34.)

Hvarje sammanträdande af provisoriska regeringens ledamöter, hvarje lugn en-

samhet, hvarje rådplägnung blefalltsä också omöjlig. "De fruktade," skrifver Lamartine på anförda ställe, "att natten skulle inbryta innan det ännu hade lyckats dem att förskaffa sig erkännande. Under en sådan natt, med en massa beväpnade och berusade menniskor, utan någon ledning, i en hufvudstad med en million menniskor kunde strid, mord och brand knappt uteblifva.

"Men medlemmarne af den i deputerade kammaren utnämnda regeringen voro dömda till vanmägt och överksamhet. Förgäfves begärde de lugn, en plats till hvilken ej bullret framträngde, ett bord, en penna, ett ark papper, för att genom fenstret kunna tillkasta folket en hälsning, ett tecken till autoritet. Ändtligen förde en embetsman i Pariser-prefekturén, herr Flottard dem till korridoréns yttersta ända, der en liten dörr bröts upp. De inträdde i en liten kammare, som var utrustad med ett bord och några stolar. Några beväpnade frivillige bevakade ingången. Man satte sig omkring det lilla bordet för att rådslå under smällen af gevärskott framför fenstren, under vrålandet från platsen, under fensterrutornas klingande och dörrarnes brakande, hvilka genom massans gevärskolfvar slogos in." Snart var hela provisoriska regeringen här församlad: deputerade, några mairer från Paris, flere öfverstar af nationalgardet och journalister i alla oppositions-schatteringar infunno sig. Man fördelade minister-portföljerna. Det egde hvarken rådplägnung eller omröstning rum. Allt skedde enstämmigt och genom upp-rop. Dupont (de l'Eure) utnämndes till koseljpresident, Lamartine utrikes minister, Ledru-Rollin till inrikes minister, Berthmont till handels- och åkerbruksminister, Crémieux till justitiesminister, Marie till minister för de offentliga arbetena, Arago till marinminister, general Subervie till krigsminister, Goudschaux till finansminister, Carnot till minister för den offentliga undervisningen. Marrast, Flacon, Pagnerre och Louis Blanc anställ-

des som provisoriska regeringens sekreterare.

"I början," skrifver Lamartine, "stodo deras namn som sekreterare nederst på förordningarne, men småningom och omärkligt kommo de att stå bredvid namnen af de egentliga regeringsledamöterna; de upparbetade sig på detta sätt också i verkligheten till en rang, som i början ej medgafs dem. På hvilken laglig rätt hade i det hela regeringen kunnat stödja sig, för att undanröjda dessa nya medbröder? Hon hade sjelf ingen annan rätt än usurpationens midt emot anarkiens och det mod, med hvilket hon kastade sig emellan inbördeskriget och folket. Med de förra var samma förhållande." Pagerre ensam blef sekreterare, och Barthelemy Saint Hilaire blef hans medhjelpare, Buchez och Recurt, två republikaner af gammalt datum, organiserade Pariser mairiet, de Courtais, en adelsman från Bourbonnais, f. d. officer vid kongl. gardet och deputerad, utnämndes till kommanderande general öfver nationalgardet i Paris.

Emellertid öfversvämmade strömmar af folk i alla möjliga kostymer och med alla möjliga vapen gångarne, de yttre rummen, trapporna, gårdarne och salarne i stadshuset. Vid facklornas sken framsläpade man lik, och massan saluterade; förgäfvos sökte enskilda talare att inkasta ett passande ord i detta namnlösa och hvarje beskrifning gäckande buller. Till och med för medlemmarne af den provisoriska regeringen var det knappt möjligt att i den lilla kammaren, till hvilken de tagit sin tillflykt, vinna ett ögonblicks lugn, eröfra en plats vid rådsbordet eller hålla åskådarne på något afstånd. Mera än en gång inslog mängden dörrarne och vräkte stolarne öfverända. Bland kämparne och de från förstäderna framströmmande massorna blef ropet: "Leve republiken!" högljudt. Vid ett fenster planterades den trefärgade fanan och bland mängden utströddes hundratals små papperslappar, på hvilka stod att läsa: "Republiken är proklamerad!" Insurrektionen var i tilltagande. Sju gånger hade Lamartine om aftonden den 24 Februari kastat pennan ifrån sig, och, ledsagad af några tillgifne borgare, ilat ut, för att uppmåna den lössläppta massan till lydning. I början mottogs han med eder och

knot, men den otröttlige talaren sköt sabel, dolkar och bajoneter, som vilseledde händer riktade emot honom, åt sidan till höger och venster, och slutligen improviserade han sig en tribun och tvingade massan genom hänförelse till bifall. Det varade ej länge, innan gevär aflossades mot fenstren och mot de frivillige, som motsatte sig den ånyo inträngande mängden; Lamartine steg åter ut: några nationalgardister, några polytekniska elever och några oförskräckta borgare kämpade man emot man med de inträngande. "Lamartine är en förrädare! Hör icke på honom! Ned med den nattmössan! Till lyktpälen med förrädaren! Lamartines hufvud, hans hufvud!" ropade några bofvar, hvilkas vapen han stötte tillbaka. "Mitt hufvud, borgare?" svarade han; "gifve Gud, att i detta ögonblick ni hadn det alla på edra skuldror; J skulle då vara lugnare och förnuftigare, och eder revolutions morgonrodnad skulle då bättre fästa det!" Han hade ej förr yttrat detta, än ederna förvandlades till skratt, hotelserna till handtryckningar.

Men under det att bullret å ena sidan dämpades, steg det å andra. I St. Jeans stora sal följde, på en till tribun förvandlad estrad vid lamp- och ljusskenet, den ene talaren på den andre, och den ene öfverbjöd den andre i häftighet med detaljerna i frågan om valet af en regering. Det rum, uti hvilket den provisoriska regeringen började sin verksamhet och hvilket innantill var barrikaderadt, belägrades! en dörr flög i sönder, en annan var nära deran.

Ett slags kapitulation kom tillstånd: man anmälde, att Lamartine ville tala till folket och framlägga regeringens afsigter. Till hälften qväfd, omgifven af några vänner, som åt honom bröto en väg, trädde han ut midt i en så stor människomassas stinkande hetta, och under rasande skral blef han sågodtsom kastad upp på estraden till St. Jeans sal; flera som förde ordet, trängde sig till höger och venster omkring honom. "Borgare," frågade han, "hvarför har man ropat mig?" — "För att få veta, med hvad rätt J gören eder till folkets regering, och för att få veta, om vi ha att göra med förrädare och tyranner, eller med borgare, som förtjena revolutionens förtroende," svarade en stämma från bakgrunden. — "Hvad rätt vi

hafva att konstituera oss som regering?" svarade Lamartine, i det han steg fram och oförfärad mötte blickar, hot och vapen. "Blodets rätt, som skall utgjutas, eldens, som förtär edra hus, nationens, som icke har något hufvud, folkets, som icke har någon anförare, intet befäl och i morgon kanske intet bröd — de bästas och modigastes rätt! Denna rätt, borgare; ty låt detta vare eder sagdt för dem, som, för att rädda sin nation, icke draga i betänkande att gifva sig till pris för misstankar, sitt blod för stupstoeken, sitt hufvud för konungens eller folkets hämnd! Afunden J oss denna rätt? Den står er alla öppen, begagnen den som vi, vi göra eder den icke stridig. J ären alla värdige att egna er åt det allmänna bästa. Vi hafva inga andra anspråk än dem, som vårt samvete och eder fara förlänar oss. Men folket, som ej längre har någon regering, ett interregnum, behöfver anförare. Stämmorna från detta folk, då det segrade och ännu darrade i sin seger der hvarest kampen började, hafva kallat oss och vi hafva lyssnat deruppå. Viljen J förlänga en fasansfull och omöjlig rådsläpning midt emellan blod och lågor? Det beror på eder sjelfva, men blod och lågor skola falla på edert hufvud och fäderneslandet skall förbanna er!" — "Nej, nej, nej!" skallade det från flera kanter; denna kallelse blott af pligtens känsla gjorde intryck. — "Ja, ja," svarade deremot andra stämmor. "De hafva ingen rätt att regera oss, de höra ej till folket. De komma ej från barrikaderna, de komma från denna fala församling, uti hvilken de inandats korrptionens förpestade luft." — "De ha protesterat mot korrptionen," ropade några. — "De hafva der förfäktat folkets sak," tillade åter andra. — "Nå, då skola de väl åtminstone förklara, hvilken regering de ämna gifva oss," sade de modererade. "Vi hafva störtat monarkien och eröfrat republiken; Lamartine skall säga oss, om han vill gifva oss republik eller icke." — "Väl! J hafven uttalat det: J skolen få en republik, såvida J visen er likaså värdige att behålla som J hjeltomodigt eröfrat henne." Ett döfvande bifall följde dessa ord. "Men," tillade Lamartine, "republiken behöfver erkännande genom ett suveränt uttryck af den allmänna rösträtten." — "Ja, ja, så skall det vara! Paris

är hufvudet, Paris skall leda samhällena, ej undertrycka dem. Lefve republiken! Lefve den provisoriska regeringen! Lefve Lamartine!" — Lamartine lemnade triumferande och under enhälligt jubelrop estraden, som vid påträngandet gick sönder. En sårad föll ned vid hans fötter. Massan skingrade sig. Den provisoriska regeringen, återvände till sitt sessionsrum och skyndade sig att träffa anordningar.

Men följande dagen hade de en ny storm att uthärda. En rasande skara åstundade, att man skulle föra dem till Vincennes, der beväpna dem med vapen och plantera den röda fanan. Det var stridsmän från föregående dagen, ännu öfverhöjda med barrikadsmuts; några voro sårade; flere hade stuckit de blodiga slarf-vorna efter stupade hästar på sina bajonetter. I thronsalen, uti hvilken skaran vältrade sig, lägo på litet halm två rader lik. Denna syn stegrade ännu mera raseriet. Lamartine visade sig. Sablar blixtrade omkring hans hufvud, en ung man riktade en pistol emot honom. "Medborgare," sade han, "hittills har jag talat till er som medborgare, hören nu, hvad utrikesministern har att säga eder. Tagen J från mig den trefärgade fanan, då borttagen J hälften af Frankrikes styrka utrikes. I republikens och kejsardömet's fana erkänner Europa den, som har lyst öfver dess nederlag och edra segrar; ser hon den röda fanan, skall hon betrakta den blott som ett banér för ett parti. Frankrikes fana, vår segrande armés fana, våra triumfers fana är det, som vi åter måste uppsätta i Europas ääyn. Frankrike och den trefärgade fanan — är en och samma tanke, samma trollglans och, om så fordras, samma skräck för våra fiender! Betänken, hvilka strömmar af blod måste flyta, för att grundlägga en annan fanas anscende! Den röda fanan skall jag aldrig godkänna och jag skall med ett enda ord säga er, hvarför jag med hela styrkan af min patriotism förkastar henne. Derför, medborgare, att den trefärgade fanan har gjort sin rund kring världen med republiken och kejsardömet, med eder frihet och edert rykte; den röda fanan, som man släpat i folkets blod, har blott gjort sin rund kring Marsfältet." Detta tal afväpnade allt. "En af dem," berättar Pelletan, "som stodo omkring Lamartine, med kinden sargad af en ku-

la, med öppen skjorta och blodigt bröst, störtade fram till den store medborgaren och omfamnade honom gråtande." Detta var de sista vågorna af folkflödet. Massorna aflägsnade sig och drogo icke till Vincennes. Flocon gick ensam och uppfordrade citadellet att gifva sig: besättningen erkände republiken.

Först sjette dagen på aftonen var Lamartine i stånd att lemna stadshuset, för att installera sig i utrikesministern, sedan han emellertid redan den 27 Februari hade utnämnt Bastide till understatssekreterare, och hvilken han den 24 Februari för första gången hade sett. Men Bastide var en republikan af gammalt datum, och den nye ministern, som i sin person hoppades gifva Europa en garanti för republikens fredliga tendenser, ansåg det vara klokt, att, genom motsatsen i detta val, tysta misstanken och misstroendet till revolutionen. Ministerhotellet erbjöd ännu en hemsk anblick. I gårdarne, förmaken, salarne och på trapporna bivuakerade afdelningar af nationalgardister och Februari-kämpar. Man öppnade för den nye ministern till arbets- och sofrum, Guizots-rum, säng, bord m. m., man hade respekterat allt. Lamartine öfverlemnade till en pålitlig person hela den förre ministern tillhöriga brevexling, familstycken och penningar; och tog icke i besittning något af rummen, utan lät åt sig lägga en madrass på nedra botten och bivuakerade i sitt ministerhotell på samma sätt som Februari-kämparne, de der beskyddade det.

"Memoirerna" gifva oss dernäst en skildring af den nya republikens utrikes politik, huru Lamartine, förste utrikes minister, invigde den. Den berodde helt enkelt på den grundsatsen: "Republiken har icke ändrat Frankrikes ställning till Europa; hon är beredd att fortsätta sina förhållanden till de öfrige nationerna. Hon skall vara fredlig, om man rätt uppfattar henne, förfärlig, om man retar henne." Från denna grundtanke utgick det bekanta "Republikens manifest." Lamartine hade författat detsamma. "Den 6 Mars," berättar Lamartine sjelf, "framlade han det till diskussion för sina kolleger och några inflytelserika personligheter för det republikanska partiet, hvilka vid detta tillfälle hade blifvit tillkallade. Det var en högtidlig session. Sju männer, som

några dagar förut hade framkallat en storm, höllo fred och krig i sin hand. Det kostade dem blott ett ord, för att på jordens hela rund se principerna och nationerna beväpnade till kamp ställa sig emot dem eller färdiga att framkalla en molnfri himmel. Lamartine var besluten att göra fredsförklaringen till vilkor för sitt kvarstannande vid rodret. Hans kolleger äfvensom hela ministern delade hans åsigt. I sjelfva saken egde ingen debatt rum. Man blef enig, utan att någon förklaring var af nöden. Allt inskränkte sig till modification af några uttryck öfver sättet, huru republiken förstod fördragen af 1815. Till och med Louis Blanc var af samma mening. De, som i hemlighet voro missnöjda med regeringens fredliga stämning, höllo sig så öfvertygade, att dessa ord voro talade i vinden, och att folket snart af sig sjelft skulle vända sig emot Europa, att de icke ansågo det mödan värdt att uppträda emot manifestet." Den 7 Mars visade sig detta manifest, och för att upprätthålla den deruti innehållande politiken mot den tyska, belgiska och polska demagogien, nedsattes en "försvarskomité." Ordförande var krigsministern general Subervic, ledamöter: generalerna Lamoricière, Oudinot och Bodeau, — Charras öfvertog en sekreterares befattning. Komiteens första mått och steg var ett drekret, som kallade arméen till en styrka 580,000 man under fanorna.

Betänkligare var den finansiella belägenheten. Goudchaux, den nye finansministern, grep an saken med stort förtroende. Skattkammaren inställde icke blott ingen enda af sina vanliga operationer, utan betalade till och med i förskott. Men den starka skakning, som den stora omhvälfningen hade frambragt, visade sig beständigt tydligare och den 5 Mars måste Goudchaux redan afträda. Hans efterträdare blef Garnier-Pagès. Nu följde det ena genomgripande, för att icke säga revolutionära steget efter det andra. Visserligen debuterade han med den förklaring, att skattkammaren skulle uppfylla alla sina förpligtelser, och med den frasen: "Sparbankerna stå under garanti af nationens redlighet; den osårbaraste och heligaste af all egendom är den fattiges sparpennig." Men snart fann han, att den vida större delen af de i sparban-

Tillångagatagandet af konung Manfreds af Hohenstaufen familj efter slaget vid Benevent. Målning af Director Engerth i Prag.

Bajazid i asiatiska Turkiet.

kerna liggande kapitalerna tillhörde spekulationen; hvem som uttog dessa pengar var en illasinnad; på hvarje sparbanksbok blef blott 100 fr. utbetalda; för resten lemnade han skattkammare-qvittenser eller 5 procent räntor *al pari*, änskönt man på begge förlorade 30 å 40 procent. Vidare uppmanades alla borgare att genast eller så fort som möjligt före terminen inbetala sina samtliga eller åtminstone hälften af sina skatter; i förbigående anmärkes att denna uppmaning hade ett så lysande resultat, att redan under loppet af Mars, då den offentliggjordes, inbetaltes 21 millioner mera, än det förfallna för månaden utgjorde. Ännu vidare dekretades att genast utbetala en tillökning af 45 centimer på de direkta skatterna. Ett senare dekret suspenderade betalningen af skattkammare-qvittenserna; på de nya Bons eller räntor, mot hvilka de kunde utbytas *al pari*, förlorades 48 proc. Och slutligen måste banken inställa sina kontanta betalningar och dess noter erhöles tvångskurs. Detta sedan den värsta revolutionstiden oerhörda steg utbredde en panisk förskräckelse: blott med en förlust af 100 till 150 fr. kunde en banknot på 1000 fr. omsättas mot klingande mynt. Kursen omvexlade nästan hvarje minut.

"En morgon," berättar Véron, "gick en vän till mig ut med 10,000 fr. i banknoter, för att omsätta dem i guld. Den förste vextlare han kom till beräknade 60 fr. agio på tusendet och kunde öfverhufvud icke omsätta mera än 4000 fr. för honom. Han gick med resten till en annan vextlare, och denne försäkrade, att guldet var så sällsynt, att han betalar med 150 fr. för tusen. Min vän beslöt sig fort, invexlade icke blott intet guld mera, utan gaf de redan invexlade pengarne tillbaka och hade derigenom beredt sig en fördel af 400 fr.

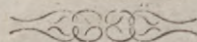
Under denna sakernas ställning framträdde finansministern med en ny finansplan, och tillfölje af denna utgafs fyra dekret. Det första föranstaltade ett nationallån i 5 procent räntor *al pari*, det andra försäljningen af kronans diamanter och silfver, det tredje föryttringen af civillistans gods och det fjärde af statens skogar till ett belopp af 100 millioner. Planen, att inköpa alla jernbaaslinier för staten, kom icke till utförande. Men dessa

mått och steg voro icke tillräckliga. Föryttringen af civillistans gods och statens skogar blef öfverhufvud inställd, nedsmältningen af kronans silfver inbragte en million, en droppa i hafvet, och på nationallånet inbetaltes blott 10,000 fr. kontant — hvilken motsats till det nyaste lånet, till hvilket, och det till och med under krigstid, inom 14 dagar vida öfver två nilliarer voro teknade! Efter knappt två månader hade också Garnier-Pagès uttömt sina hjälpkällor, den 11 Maj trädde Duclere i hans ställe.

Emellertid gingo stora och små uppresningar sin gång. Ofta lyckades det att kort afspisa deputationer, från folket med hvilka provisoriska regeringen öfversvämmades, för att taga en eller annan omöjlighet i anspråk, eller i alla fall hota med ett uppror. Således visade sig en vacker dag en sådan tumultuarisk trupp hos Lamartine: om han icke gaf efter, sade man, så skulle 200,000 man följande dagen göra honom smidig. "Nå väl," svarade Lamartine, "bringa mig hit 200,000 man, så skall jag tala med dem." Men redan närmade sig de förfärliga Junidagarne. Memoirerna berättar blott två episoder ur desamma, den ena af mera munter beskaffenhet, den andra blodig och ryslig.

Sedan den 24 Febr. hade 1000 å 1200 barrikadkämpar slagit sig ned i Tuilerierna der de på republikens bekostnad fingo husrum och underhåll. Innan Juni hade detta antal visserligen smält ihop, men ännu hade likväl några hundra stannat kvar, hvilka icke visade den ringaste benägenhet att öfvergifva en så utomordentlig behaglig existens.

(Forts.)

Tillfångatagandet af konung Manfreds af Hohenstaufen familj efter slaget vid Benevent.

(Målning af E. Engerth i Prag.)

Konung Manfred hade stupat i slaget vid Benevent år 1266 och trots de stores i Frankrike förbön, att för Manfred en hederlig begrafning måtte beviljas, blef han dock på konung Karls af Anjou vägran, att en bannlyst, en kättare icke fingo ligga i vigd jord, begrafven i all tysthet vid bron, som leder öfver staden

Kalore. Då drottning Helena i Lucaria erfor sin gemåls död, dukade hon nästan medvetslös under för den första smärtan. Återkommen till sig sjelf såg hon sig helt och hållet öfvergifven af adel, hoffolk och tjenare. Blott en borgare från Trani, vid namn Munualdu, hvars hustru Amudilla och en viss Amerusio förblefvo henne trogna och rådde henne att fly med sina fyra barn och inskeppa sig i Trani till Epirus Lupone; en redlig vän till de nämnda och drottningen, blef genom bud hemligen derom underättad och satte äfven genast ett skepp i stånd; men vinden förblef så länge ogynsam, att Helenna med de sina måste anförtro sig åt borgfogden, som verkligen också troget tog emot henne och lofvade att rädda henne. Men tiggarmunkar, som på påfvens befallning hade genomströfvat landet, för att väcka uppror mot Manfred, erhöles härom underrättelse och talade så länge och väl med borgfogden om kyrkans himmelska välsignelse och Karls jordiska belöningar att han, glömmande sitt gifna ord och den gamla troheten, kvarhöll drottningen och utleverade henne, hennes fyra barn och många skatter till Karls utsände ryttare den 6 Mars, nionde dagen efter slaget vid Benevent. Helena dukade efter få år under, sannolikt år 1271, för den hårda behandlingen och den inre smärtan. Beatrix, hennes dotter, lefde 18 år i den neapolitanska borgen dell'Uovo som fånge och blef först år 1284 ogerna af Karl frigifven, för att lösa sin son ur aragonsk fångenskap. Manfreds tre söner, Henrik, Fredrick och Azzolino, vid den tid de tillfångatogs, oskyldiga små barn, blefvo 31 år i fångelse, illa, likasom andra fångar, födda och underhållna och utan att nåsinn en människa fick lof att besöka dem. Först år 1297 lät Karl II aftaga dem jernlänkarne och tillät att en andlig och en läkare fingo besöka dem. När hvar och en af dem dog, är ej noga känt; men visst är det, att den blind blefne Henrik ännu lefde i fångelse 43 år efter slaget vid Benevent. Så förfor Karl af Anjou, den föregifve stridsmannen för kristendomen, som bjuder att älska sin fiende, mot Manfreds oskyldiga familj.

Densammas tillfångatagande är föremålet för vår bild, som direktören för konstakademien i Prag, Eduard Engerth, har

målat i olja och utställt på konstutställningen i München, hvarest den prunkade bland de utmärktaste historiska målningar.

Turkisk-asiatiska Krigsteatern.

Turkisk asiatiska krigsteaterns terräng ha våra läsare i föregående numror af vårt Magasin lärt känna och vi hafva, så mycket utrymmet tillåtit, sökt att följa händelsernas gång. Turkarne voro med få undantag på denna del af krigsteatern oftare olyckliga än lyckliga. Slagne 1853 i striderna vid Gumri och Kars, kunna de deremot blott såsom segerrikt framvisa angreppet på fort Nikolaus, hvilket de intogo den 27 Oktober 1853, hvarvid Ryssarne led en förlust af 1000 man. Straxt efter sedan operationerna år 1854 voro öppnade, framryckte Ryssarne mot Erzerum, Andronikon segrade vid Guriel och General Wrangel slog Turkarne vid Bajasid (24 Juli), hvarvid Turkarne flngo 2000 döde och förlorade ungefär 400 man i fångar. Två läger, allt tillbehör jemte proviantförråder blefvo af Turkarne (vid Karabulach och Arsap) lemnade i sticket och besatta af kosackerna. Bajasid lemnade Turkarne i fullkomlig upplöst tillstånd. Segren vid Bajasid följdes af en annan af Ryssarne vid Kars. Vintren gjorde slut på fälttåget och Ryssarne gingo åter tillbaka ur de eröfrade positionerna. Året 1855 fann hvarken Ryssar och Turkar tillräckligt förberedda, och det var i början af det öppnade fälttåget ganska litet af betydelse att omtala. Först i Juni framträdde Ryssarne åter afgörande till anfall.

Efter sammandragningen af den aktiva korpens samtliga delar vid Alexandropol och Achalkalak öfverskredo Ryssarne turkiska gränsen i tre kolonner: den venstra under generalmajor greve Niros befäl ryckte den 5 Juni ut från Alexandropol och gick öfver Tachny och Parwali till Adschakale; den mellersta kolonnen under generallöjtnant furst Gagarin satte sig den 7 Juni i rörelse och drog öfver Mulla Mussa och Wartany till det lilla Kumly, hvarest den förenade sig med venstra kolonnen; högra kolonnen under generallöjtnant Kowaleffsky lemnade Karsach den 8 Juli och skulle efter ett försök på Ardagan förena sig med huvudstyr-

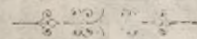
kan. Som allmän samlingsplats för samtliga trupperne bestämdes orten Saim, vid floden Karatschai, en dagsresa från fästningen Kars. Den 9 Juni förenade sig de begge första kolonnerna i Agdschakale och gjorde der halt, för att vänta på generallöjtnant Kowaleffskys detachement. Ryska avantgardet framskötts mot Saim och i riktningen åt Ardagan afsändes en flygande korps under generalmajor Baklanow. De fiendtliga piketerna, bestående af Baschi Bozucker, understödda af reguliert kavalleri, höllo byn Mazra, 15 werst från Kars, besatt. Vid huvudstyrkans frammarsch hade Kowaleffsky uppnått Oltechek i tre dagmarscher och der erfarit, att paschan åt hvilken distriktets försvar var anförtrodt, befann sig i Ardagan och att chefen Asslan-Pascha äfven sammandrog hit sina trupper, ungefär 9000 man; tillika meddelade spioner general Kowaleffsky, att det inre af fästningen var helt och hållet öppet och att möjlighet vore förhanden, att, genom karteschskott från de på Kuras högra strandbrädd uppkastade batterier, bringa garnisonen till återtåg. Men Turkarne väntade icke på något angrepp, och Kowaleffsky besatte fästningen den 11 Juni, sprängde murarne och batterierna och vände den 12 Juni tillbaka till Oltschek, för att förena sig med det der förlagda generalmajor Baklanows detachement. Emellertid detascherades den 14 Juni en liten korps under generalmajor Niros befäl, för att undersöka terrängen omkring fästningen Kars. Denna korps stötte vid Mazra på 400 Baschi-Bozucker, som fördrefvos af Ryssarne. Nu framryckte Ryssarne med 36000 man mot Kars och lägrade sig ungefär en mil derifrån. Den 16 Juni angrepo de turkiska förposterna och hunno fram ända till Kars' batterier. Men staden hade genom general Williams blifvit satt i godt försvarstillstånd, och sålunda lyckades det fästningens artilleri att slå Ryssarne tillbaka med en förlust af flere hundra man.

Den 18 Juni förmärktes en rörelse i ryska lägret. Ryssarne satte sig i marsch, i början mot söder och svängde sedan af åt väster. Sedan de marscherat i flere timmar, intogo de slutligen ställning ungefär $\frac{3}{4}$ mil från Kars och uppslugo läger på en höjd, men blefvo, innan de hunno uppslå sina tält, öfverraskade af ett

förfärligt störtregn, som fortfor hela natten. Den 19 Juni fortfor regnandet och Ryssarne förblefvo i sin ställning. Den 20 Juni hindrade regnet hvarje rörelse. Den 21 Juni inryckte 600 skyttar från Laghistan i Kars. Den 22 Juni varseblef man från Kars, att Ryssarne togo taken af husen i de kringliggande byarne, för att förskaffa sig bränsle. Regnet fortfor alltjemt och förhindrade hvarje angrepp.

Så långt gå de tillförlitliga underrättelserna. I Odessa skulle man den 6 Juli hafva underrättelser från Kars, hvilka gingo till den 25 Juni, och enligt hvilka Kars utan motstånd skulle blifvit besatt af Ryssarne. General Kowaleffsky, som förde befälet öfver avantgardet, skulle vara på väg till Erzerum. Kars' besättning genom Ryssarne, har emellertid icke bekräftat sig, lika litet som underrättelsen om ett förnyadt intåg af Ryssarne i Bajasid.

Sjelfva Kars skyddas af tre med hvarandra förenade citadeller och är omgivet med en krenelerad, af torn flankerad med fyra portar och sex bastioner försedd dubbel försvarsmur. Berget Karadagh, som dominerar fästningen, är likaledes befästadt, likasom det midt emot Karadagh belägna slottet Temlr. Skulle Kars vara intaget af Ryssarne, så skulle ryska huvudarméen framrycka på tvenne vid Khorassan förenade parallelavägar mot Erzerum; men dock måste de först eröfra défiléerna af Kani-Tschay och Hassankale. Det sistnämnda ligger på ett berg, är temligen starkt befästadt och bildar liksom nyckeln till Erzerums dal. Staden består af den egentliga fästningen och fyra förstäder; den har ett citadell och i senare tiden fyra befästade verk; hvilka äro väl anlagda och armerade, och ligger i Euphrats viktigaste källområde.

Magnetismens under.

"Ytterligheterna mötas," är i Frankrike, äfvensom annorstädes ett ordspråk, som redan i många år på mångahanda sätt har besannat sin betydelse. Otro och vidskepelse, finkänslighet och förstockad känslolöshet förena sig alltför ofta uti en och samma person. Det djupare andelivet går ofta hand i hand med den ytligaste materia-

Magnetisk extas.

lism. Det har lyckats vår tid att, om icke helt och hållet förmedla, så dock att ömsesidigt förlika dem, att de lugnt och nästan med rätta kunna bestå bredvid hvarandra. Men det band, som förlikar dessa skenbart öfvervinneliga motsägelser, bildar magnetismen.

Man har försökt att förklara denna hemlighetsfulla krafts väsen och att bringa dess djupa verkningar till erkännande; men man har tillika visat huru denna hemlighetsfulla magt har blifvit neddragen i smutsen af charlataner. Man har alltför ofta hållit sig till de åt det underbara gränsande företeelserna och spekulationen har derigenom funnit ett rikt fält för att pungslå de lättrogne och vidskeplige. Huru ofta uppträdde icke i det förflutna århundradet såkallade magnetisörer, hvilka läto se somnambulismens under på samma sätt som man förer främmande djur eller feta barn, jettar och dvärgar o. s. v. omkring i landet, för att derigenom förtjena penningar. Ofta blef det tvivelaktigt hvad som var sanning eller bedrägeri af dessa företeelser, men oftare uppträdde det senare så synbart att det ej kunde misskännas.

Detoaktadt lyckas det ännu alltför charlataneriet att missleda lättrogenheten. Om vi få räkna den scen, som vår bild framställer, till samma kategori, veta vi visserligen icke. En italiensk läkare, Ragazzoni, har, enligt hvad man berättat oss, funnit ett medel, att så förstärka det magnetiska fluidum, att han närsomhelst hos kvinnor framkallar extatiska företeelser. Men allendstund han förer dessa lättretliga damer med sig och gjort deras tillstånd till föremål för den sysslolösa nyfikenheten och till en indräktig penningevinst för sig, så torde det hela väl vara att anses såsom ett nytt bevis, att vetenskapens ädlaste frukter tjena det usla spekulationsbegäret till medel att förskaffa sig pengar, samt att när vetenskapen icke räcker till, då i dess ställe begagna alltslags bedrägeri. Mängden gapar och förundrar sig, tills en djerf hand sönderrifver slöjan och den går skrattande hem.

Härmed följer Bihanget: "Minnigrey", pag. 219—226.